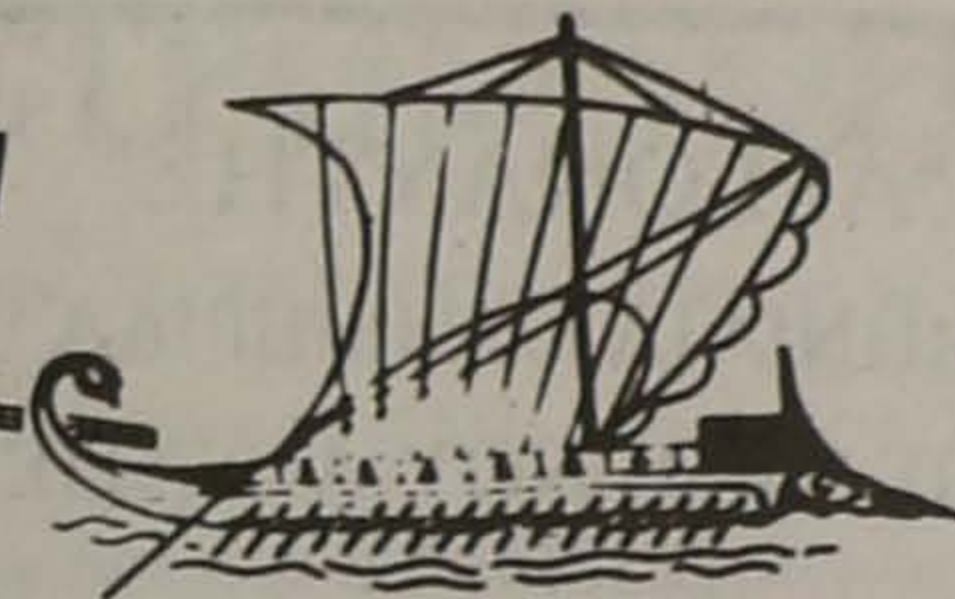

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 2ο Αρ. φύλλου 20 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΑΓΟΥΣΤΟΝ 1990

ΜΕ ΛΑΜΠΡΟΤΗΤΑ ΓΙΟΡΤΑΣΤΗΚΕ ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Με λαμπρότητα και βυζαντινή μεγαλοπρέπεια γιορτάστηκε στην Ιερή Μονή της Παναγίας Σουμελά η εορτή των Ενόπλων Δυνάμεων και της Κοίμησης της Θεοτόκου, παρουσία χιλιάδων προσκυνητών.

Στην πανηγυρική θεία λειτουργία χοροστάτησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ.κ. Παύλος με συλλειτουργούς πλειάδα αρχιμανδριτών και ιερέων. Το πανηγυρικό της ημέρας στη δοξολογία εκφώνησε ο φιλόλογος καθηγητής κ. Μιχάλης Χαλκίδης.

Στις 10.30 έγινε η Μεγάλη Λιτάνευση της Εικόνας, που ήταν τοποθετημένη πάνω στο κουβούκλιο. Σχηματίσθηκε η ιερή πομπή στην οποία πρωτοστατούσαν οι σύμβουλοι του ιερού ιδρύματος "Παναγία Σουμελά". Μπροστά τα εξαπτέρυγα, ο χορός των ψαλτών και το ιερατείο. Η μπάντα του Β' Σ.Σ. συνοδεύει με κατασκευασμένη θρησκευτική μουσική. Το κουβούκλιο της Θεοτόκου φέρεται από άντρες του στρατού και συνοδεύεται από ζιπκοφόρους. Ακολουθεί ο Μητροπολίτης και πίσω του οι επίσημοι μεταξύ των οποίων ο υπουργός Γεωργίας κ. Μιχάλης Παπακωνσταντίνου, ο υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας κ. Γ. Παπαστάμκος, οι πρώην υπουργοί και βουλευτές κ.κ. Νίκος Ακριτίδης και Στέλιος Παπαθεμελής, ο βουλευτής κ. Μιχάλης Χρυσόχοϊδης, ο στρατηγός Διοικητής Β' Σ.Σ. κ. Νικόλαος Μπισσώνης, η Νομάρχης Ημαθίας κ. Φανή Παρσαφυλλίδου, ο Δήμαρχος Βέροιας κ. Ανδρέας Βλαζάκης, ο επίτιμος πρόεδρος της Παναγίας Σουμελά κ. Ισαάκ Λαυρεντίδης, εκπρόσωπος της Αστυνομικής και της Πυροσβεστικής αρχής, των Δικαστικών Υπηρεσιών κ.α.

Από τη μεγάλη λιτάνευση της ιερής εικόνας του Ευαγγελιστή Λουκά.

Η πομπή κατευθύνεται στην προτομή του Αλέξανδρου Υψηλάντη, όπου ψάλλεται επιμνημόσυνη δέηση για τους πεσόντες νεκρούς και στη συνέχεια ακολουθεί κατάθεση στεφανιών από τους εκπροσώπους της πολιτείας, του στρατού, της αστυνομίας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, πυροσβεστικής υπηρεσίας και των εφεδροπολεμιστικών οργανώσεων.

Ακολουθεί στη συνέχεια η επιστροφή της πομπής μέσα σε ατμόσφαιρα κατάνυξης, όπου οι επίσημοι και ο κόσμος προσκυνούν την Εικόνα και ο Μητροπολίτης κλείνει τις θρησκευτικές τελετές με το "Δίευχών...".

Στη συνέχεια οι επίσημοι και οι χιλιάδες προσκυνητές παρακολουθούν το καλλιτεχνικό πρόγραμμα που το παρουσίασε ο ηθοποιός Λάζος Τερζάς με ιδιαίτερη επιτυχία και την κλήρωση της λαχειοφόρου αγοράς. Πρώτος ο Μητροπολίτης εδάρη από την κληρωτίδα τον αριθμό αυτοκίνητο και στη συνέχεια οι άλλοι επίσημοι κληρώνουν άλλους αριθμούς που κερδίζουν διάφορα αντικείμενα μεγάλης αξίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις πήρε μέρος και χορευτική ομάδα από τη Φιλιππιάδα που χόρευε άσπογα παντιακούς χορούς. Επίσης και η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας με το χορευτικό συγκρότημα και με τη θεατρική της ομάδα, η οποία ανέβασε το έργο "Σειράν κι χαλάνω".

Στο τέλος ακολούθησε το επίσημο γεύμα όπου παρακάθηκαν οι επίσημοι και οι εκπρόσωποι διαφόρων φορέων. Κατά το γεύμα έγιναν προσφωνήσεις από μέλη των επισήμων. Και η πανηγύρη της Παναγίας Σουμελά συνεχίστηκε ως αργά το βράδυ, για να αφεθεί στη συνέχεια στην καθημερινή του ησυχία και τη φυσική του γαλήνη.

Το πανηγύρι της Παναγίας Σουμελά επιβλήθηκε με τους οραματισμούς και τους μόχθους του Ποντιακού Ελληνισμού και αποτελεί το νέο εθνικοθρησκευτικό σύμβολο του ελληνισμού, εδώ στα χρώματα της Μακεδονίας.

Παραδοσιακά Κέντρα

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΑΛΕΞΙΑΔΗ

Λαός που ξεχνά την ρίζα του είναι φυσικόν να ξεραθεί.

Σε μας τους Έλληνες είναι γεγονός, αναγνωρισμένο από τους ανά την υφήλιον σοφούς, ότι ο Ελληνισμός κατεσπαρμένος σε όλη τη γη η παρουσία του είναι εμφανέστατη και επιδεικτική, κι αυτό γιατί όπου αν σταθεί, κρατεί τις παραδόσεις τους, περισσότερο απ' ό,τι τις έχει στην ελληνική γη.

Αν αφήσουμε την κρατημένη ελληνική παράδοση σε όλον τον κόσμο και έλθουμε στο εσωτερικό μας, θα δούμε πως προαιώνιες Ελληνικές και χριστιανικές εστίες, υπάρχουν, διατηρούνται, με-

ταλαπαδεύονται.

Ζωηρή ανάμνησις σε κάτι που υπήρχε ριζωμένο βαθειά στις ελληνικές καρδιές, και παρ' όλες τις καταστροφές του γένους, υπάρχει και θα υπάρχει.

Οι ρίζες θα γεννοβολούν δεν θα ξεραθούν ποτέ. Τρεις χιλιάδες χρόνια Ελληνισμός στην Ασία, και η αλήθεια του Θεανθρώπου κρατούσε μέσα σε βαρβαρότητες, την ψυχή του αδούλωτη.

Και ύστερα από μια καταστροφική παγκοσμίου ορατή και ιστορική, που τέτοια ποτέ ίσως δεν υπήρξε, βρίσκεται παντού σε όλη τη γη της μητέρας Ελλάδος. Και ξιφουλκεί κάθε τόσο και

μεγαλώνει.

Πρώτοι πέντε οι εκριζωμένοι από τα πάτρια χρώματα, και πιο πρώτοι το Ποντιακό στοιχείο. Οι Πόντιοι το ζωντανό Ελληνικό ορθόδοξο χριστιανικό στοιχείο, έφερε μαζί του την Σουμελά, τον Γεώργιο Περιστερώτα, τον Ιωάννη Βαζελών, βράχους ακλόνητους των Ποντιακών Ελληνοχριστιανικών παραδόσεων.

Με ψυχική δύναμη κρατιέται και δημιουργεί. Προχθές γιορτάσαμε την Παναγία Σουμελά μια γιορτή που ήταν ξεχασμένη μέχρι το 1931, σκεπασμένη στα άγια χρώματα, που σκέπαζε τη φοβέρα, και όμως τώρα από χρόνια στα υψώματα της Καστανιάς

Συνέχεια στην 4η σελ.

Από το παρελθόν...

Μέλη του Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας της δεκαετίας του '60. Από αριστερά + Ιωσηφίδης Νικόλαος, + Ανδρεάδης

Γεώργιος, Παπαδόπουλος Ιορδάνης, + Γεωργιάδης Μιχαήλ, Παπαδόπουλος Χαράλαμπος, Ματζιαρίδης Γεώργιος, Φωτιάδης Ιωάννης, Θεοδωρίδης

Τιμόθεος, Πιστοφίδης Κωνσταντίνος, Καπανίδης Κωνσταντίνος, Ιωσηφίδης Λάζαρος και Χειμωνίδης Κωνσταντίνος.

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Η καλλιέργεια του Λόγου και της Επιστήμης στον Πόντο

Μεγάλη ήταν η πνευματική προσφορά του Πόντου. Ο Πόντος από τα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του ως χώρας στην βορειοανατολική εκείνη εσχάτιάν της Ελληνικής Οικουμένης έδωσε τους μόχθους στην καλλιέργεια του Λόγου και της Επιστήμης. Ήταν η χώρα επιστημονικών ανησυχιών και πνευματικής καλλιέργειας. Ήταν η χώρα που στην αρχαιότητα ανέδειξε τον ποιητή Δίφιλο. Το μεγάλο

γεωγράφο Στράβωνα από την Αμάσσεια, τον κυνικό Διογένη από τη Σινώπη, το φιλόσοφο Ηρακλείδη Ποντικό και στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες το Μέγα Βασίλειο και το Γρηγόριο το Νύσσης κ.α. Και αργότερα στους Βυζαντινούς χρόνους και στην εποχή των Κομνηνών καλλιέργει ιδιαίτερα τις θετικές επιστήμες. Ανθούν κυρίως τα μαθηματικά και η αστρονομία. Είναι αυτή (αστρονομία), που

όπως λένε οι συγγραφείς της εποχής "ώσπερ διά κλίμακος τινός ουρανομήκοις βατόν τον ουρανόν παρασκευάζει".

Συγκεκριμένα κατά τον ΙΓ' και ΙΔ' αιώνα στην Τραπεζούντα λειτουργεί η μεγαλύτερη Σχολή των Θετικών Επιστημών.

Είναι η Σχολή αυτή το πιο σπουδαίο κέντρο των μαθηματικών και αστρονομικών σπουδών, όχι μόνο του Ελληνισμού αλλά και της Ανατολής.

Η Σχολή στεγάζεται στο ναό της Αγίας Σοφίας Τραπεζούντας. Στη Σχολή διδάσκουν οι πιο σοφοί δάσκαλοι της οικουμένης. Μεγάλος ο αριθμός των σπουδαστών από κάθε γωνιά ελληνική, αλλά και πέραν από αυτήν. Όλοι σαγηνεύονται από τον "λιγνόν Τραπεζουντιών αγορητή" το σοφό διδάσκαλο Λουκίτη και "ποδηγούνται" από τους άλλους επίσης σπουδαίους στη γνώση της σοφίας των

αριθμών και της επιστήμης του ουρανού, της αστρονομίας της "μετεωπόρου". Σπουδαίος δάσκαλος των μαθηματικών και της αστρονομίας αναδεικνύεται στην περίοδο αυτή και ο Γρηγόρης Χιονιάδης.

Η παρουσία του Πόντου και στους άλλους τομείς της επιστήμης είναι επίσης μεγάλη. Ενδεικτικά αναφέρουμε το φιλόσοφο Ιωάννη Ξιφιλίνο από την Τραπεζούντα, που έγινε και

Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, τον ιστορικό Ιωάννη Ξιφιλίνο, το διδάσκαλο της Ελληνικής Φιλολογίας Γεώργιο Τραπεζούντιο, το φιλόσοφο Γεώργιο Αμοιρούση, που εκπροσώπησε το Βυζάντιο στη Σύνοδο της Φλωρεντίας, τον Καρδινάλιο Βησσαρίωνα, που τόσα πρόσφερε στη διάδοση της πλατωνικής φιλοσοφίας στη Δύση, τον Ιωσήφ Λαζαρόπουλο τον εγκλημαστή των Κομνηνών, το χρονογράφο Μιχαήλ

Πανάρετο, το συγγραφέα των Περιηγήσεων του Πόντου, Ανδρέα Λιβαδηδό και άλλους πολλούς, που ίσως θα χρειαζόταν σελίδες πολλές για να τους αναφέρει κάποιος.

Αδίσταχτα μπορούμε να πούμε, ότι ο Πόντος, πρόσφερε πολλούς καρπούς και στον τομέα του Λόγου και της Επιστήμης. Ο Πόντος θαυμάσια εκπλήρωσε την αποστολή του!

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331-25.282
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΤΣΑΧΟΥΡΙΔΗΣ

Δικηγόρος

ΗΛΙΑΣ Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

Φιλολόγος

ΟΔΥΣΣΕΑΣ Γ. ΓΩΝΙΑΔΗΣ

Ηθοποιός - Σκηνοθέτης

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Ε.Ε.

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ

ΤΗΛ. 0331/66.913 - ΦΑΧ 0331/66.979

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. 0331 - 28.356

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 500 Δρχ.

**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"**

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται

Τοπική Αυτοδιοίκηση

στον Πόντο

Κάθε χωριό στον Πόντο και στο Καρς αποτελούσε αυτοτελή κοινότητα και αυτοδιοικούταν κατά τρόπο δημοκρατικό και ανεπηρέαστο από την τουρκική διοίκηση.

Οι κάτοικοι εξέλεγαν το "Μουχτάρη" - "Γούμπαση" (πρόεδρο) και τους "Αζάδες" (συμβούλους) καθώς και άλλα σεβάσματα πρόσωπα, τη δημογεροντία (προεστοί). Η τουρκική διοίκηση, απλώς επικύρωνε την εκλογή και τους αναγνώριζε για αρχές του χωριού.

Ο μουχτάρης και οι αζάδες ήταν υπεύθυνοι για ζητήματα, που αφορούσαν τις υποχρεώσεις του χωριού έναντι των τουρκικών αρχών. Τέτοια θέματα ήταν η στρατολογία, η κατανομή και η είσπραξη των φόρων, ο εφοδιασμός του τουρκικού στρατού, οι αγγαρίες κ.λ.π.

Για θέματα όμως εσωτερικά του χωριού, αρμόδιοι ήταν οι δημογέροντες και ο μουχτάρης. Αυτοί κυβερνούσαν το χωριό, με την βοήθεια του ιερέα, με δικαιοσύνη και δημοκρατικότητα.

Φρόντιζαν για το σχολείο, την εκκλησία, τους δρόμους, τις γέφυρες, τους μύλους, την ασφάλεια του χωριού από τις ληστείες κ.λ.π.

Ακόμη οι δημογέροντες αποτελούσαν και τη δικαστική αρχή του χωριού. Σ' αυτούς απευθύνονταν οι κάτοικοι για να λύσουν τις διαφορές τους, κτηματικές, κληρονομικές, ηθικές τάξης κ.α. Με μεγάλη υπευθυνότητα απέδιδαν το δίκαιο, συμβίβαζαν ή τιμωρούσαν. Η τιμωρία ήταν συνήθως πρόστιμο ή και αποπομπή του φταίχτη από το χωριό. Μόνο για τα μεγάλα αδικήματα (εγκλήματα) πήγαιναν στα τουρκικά δικά

στήρια. Σ' όλα τα προβλήματα των κατοίκων ήταν παρούσα η τοπική αυτοδιοίκηση. Διαφύλαξε με πάθος την εθνική παράδοση. Στους δύσκολους εκείνους χρόνους προστάτευσε τον πληθυσμό. Ήταν ένας θεσμός που καταξιώθηκε στην συνείδηση του ποντιακού πληθυσμού της υπαίθρου.

Δραστηριότητες

της Ευξείνου

**Λέσχης
Βέροιας**

Κατά το μήνα Αύγουστο τα χορευτικά συγκροτήματα της Ε.Λ.Β. έλαβαν μέρος στις γιορταστικές εκδηλώσεις των αδελφών Σωματείων Αριδαίας, Κρύας Βρύσης Γιαννιτσών, Μακροχωρίου Βέροιας, καθώς επίσης και στις εκδηλώσεις του Δεκαπενταύγουστου στην Καστανιά με τα χορευτικά συγκροτήματα και με τη θεατρική της ομάδα που ανέβασε το έργο της Άννας Μαυροπούλου "Σειράν κι χαλάνω".

Συνεπώς ο Αύγουστος δεν είναι "νεκρός" μήνας όπως λένε...

**ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ Α.Ε.
ΠΟΝΤΙΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ**

Φάση από αγώνα της Α.Ε. Ποντίων Βέροιας

Δύο περίπου βδομάδες πριν την έναρξη του πρωταθλήματος της Γ' Εθνικής κατηγορίας της περιόδου 1990-91 και η Α.Ε. Ποντίων Βέροιας βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο της προετοιμασίας της. Μιας προετοιμασίας που ξεκίνησε στις 11 Ιουλίου και αφού πέρασε από τρεις φάσεις (προσαρμογής, φυσικής κατάστασης, αφομοίωση τακτικής) βρίσκεται αυτήν την στιγμή όπως προαναφέραμε στην τελευταία και πιο κρίσιμη. Στο δέσιμο δηλαδή των ποδοσφαιριστών.

Η προετοιμασία η φετινή, που κατά γενική ομολογία ήταν από τις καλύτερες που έχουν γίνει στην ομάδα, καθώς κι όλα όσα προηγήθησαν στις 45 περίπου ημέρες που μεσολάβησαν, από την λήξη της προηγούμενης ποδοσφαιρικής περιόδου μέχρι την έναρξη της νέας (πρόσληψη προπονητού - μεταγραφές) μας δίνουν το δικαίωμα να αισιοδοξούμε πως και η φετινή χρονιά θα είναι το ίδιο πετυχημένη με τις προηγούμενες.

Όμως αναφέρουμε συνοπτικά τι έγιναν τους τρεις τελευταίους "νεκρούς" ποδοσφαιρικά μήνες στην Α.Ε. Ποντίων Βέροιας:

α) Προσελήφθηκε ένας καταξιωμένος προπονητής και από τους καλύτερες γνώστες Γ' Εθνικής κατηγορίας, ο Βερωιώτης Στέφανος Γαϊτάνος

β) Αποκτήθηκαν τρεις νέοι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές, σε θέσεις που η ομάδα παρουσίαζε κάποια κενά. Τρεις παίκτες (Τζιακάς Ηλίας, Τσιούχας Δημήτρης, Παπαδόπουλος

Τάσος) που συνδυάζουν την πείρα με το ταλέντο.

γ) Αποφασίσθηκε να ιδρυθεί ερασιτεχνικό ποδοσφαιρικό τμήμα το οποίο και θα πάρει μέρος στο πρωτάθλημα ερασιτεχνικών ομάδων Α' Β' και Γ' Εθνικής κατηγορίας.

Η ομάδα αυτή θα αποτελέσει και το φυτώριο της επαγγελματικής.

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ
ΟΙΚΟΣ ΕΥΓΗΡΙΑΣ
"Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ"**

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Σας καλούμε στις ετήσιες εορταστικές εκδηλώσεις στο χωριό των Γερόντων στις 15-16 Σεπτεμβρίου 1990 προς τιμήν του εορτάζοντος Ιερού Ναού Υψώσεως Τιμίου Σταυρού.

Πραγματικότητα και πράξη η Ποντιακή φιλοξενία.

Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργού Μακεδονίας - Θράκης κ. Γεωργίου Τζιτζικώστας.

Με τιμή
Ο Πρόεδρος
Ε. Φουλήρας
Ο Γ. Γραμματέας
Α. Λδαμίδης

**ΠΟΝΤΙΑΚΑ
ΑΝΕΚΔΟΤΑ**

Άρκον κι ο παιδάς

'Σ σή Μούζεναν κάθαν χρόνον επέγναμε 'ς σό ορμάν 'ς σά ξύλα. Εκόφταμε τρανά τεζία και εποίναμ' ατα κοντυλιδια. Τα χοντρά εκοιζαμ' ατα και 'ς σό βράδος απάν εποίναμε έναν τρανόν κοντύλ'.

Εναν ημέραν εβραδυάσταμε και εφέκαμε το κοντυλίδ' και εφύγαμε. Τη νύχταν έρθεν ένας άρκον και εκάτσην απάν' 'ς σό κοντυλίδ' και όπως έτον σκισμένον τ' αμαρτωλόν τ' άρκονος εσέβεν 'ς σό σκίσιμον απέσ'. Επολέμεσεν, επολέμεσεν να ελευθερών' το πράμαν ατ' και κ' επόρεσεν. Εσυρεν, έσυρεν κι όσον έσυρεν εξέγκεν το πασάλ. Ο άρκον επέμ'νεν απάν'ς σό κοντυλίδ'. Τη νύχταν ένας παιδάς επίεν 'ς σόν κλεψίον εξέβεν απάν'ς σό απίδ' και ερχίνεσεν να τοπλαεύ απίδια. Κάποιον ώραν έρ'θεν και ο άρκον, ετσαντσάρεψεν και εξέβεν απάν'ς σ' απίδ', άμαν τον παιδάν 'κι είδεν.

Ονταν ο άρκον επαίρεν έναν απίδ', έπλωσεν το κέρ'-ν-ατ' 'ς σό φέγγον να τερεί αν ωρίμασαν, ατότε ο παιδιάς είπεν ακπαραγμένα 'κι θέλ' ατο, 'κι θέλ' ατο. Ο άρκον εκπαρέν και ερούξεν αφκά και ετσάκωσεν το ποδάρ'ν ατ.

Επαλαλωθες;..

Η Κατεφορίτσα η Θυμία είχαν τα χτήνια τς 'ς σο Γαζουκλή 'ς σόν Παρχάρ'. Εδρουβάγξεν, εποίκεν 8 - 9 οκάδες βούτερον. Εφορτώθεν ατο και εκπάσταν να πάη 'ς σόν Τραπεζούνταν πουλεί ατο.

Ονταν εξέβεν απάν' 'ς σή Κιμισλή ίνας αργαστεράς ερώτεσεν ατεν ντό θα πάει πουλεί 'ς σόν Τραπεζούντα.

- Βούτερον, λέει η Θυμία.

- Και πόσον θα πουλείς ατο;

- Ε, δώδεκα δεκατρίκα κορόσια.

- Θυμία, λέει ατεν αργαστεράς, έεις τύχην. Ισια - ίσα εγώ πα βούτερον θέλω. Κατέβασον ας συγιάζωμε και παίρ' ατο. Δεκατρία κορόσια θα δίγω σε κ' εγώ.

Η Θυμία ενούντισεν ένα ξάι και επεκεί είπεν ατον:

- Εσύ επαλαλωθες; Και απ' αδά ως την Τραπεζούντα πώς θα πάγω εύκαιρος...

Η ΕΚΠΟΜΠΗ

**ΤΗΣ
ΕΥΞΕΙΝΟΥ
ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ**

Κάθε Τετάρτη και από ώρα 18.35 έως 20.30 ακούεται η φωνή της Λέσχης από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ημαθίας "ΤΥΠΟΣ FM".

Την εκπομπή την επιμελείται και την παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία ο ερμηνευτής της ποντιακής μουσας, Κώστας Καραπαναγιωτίδης και οι συνεργάτες του.

Σε κάποιες ξένοιαστες ώρες...

Η θεατρική ομάδα τς Ευξείνου λέσχης Βέροιας με μέλη του Δ.Σ. στην Ταβέρνα τς

Λέσχης, ύτερα από το ανέβασμα του έργου "Σειράν κι χαλάνω".

Νέα Βιβλία

Διαμαντή Θ. Λαζαρίδη

"Στατιστικοί πίνακες της Εκπαιδευσεως των Ελλήνων στον Πόντο, 1821-1922"

Κριτικό σημείωμα του ΓΙΩΡΓΟΥ Χ. ΧΙΟΝΙΔΗ

Είναι αυτονόητη η μεγάλη και πολύπλευρη χρησιμότητα των εκδόσεων, οι οποίες αναφέρονται στην έρευνα των θεσμών, όπως εμφανίστηκαν και λειτούργησαν στον Ελληνικό Πόντο. Ιδιαίτερη σημασία έχει η έρευνα για την εκπαίδευση αυτής της περιοχής. Βέβαια, έχουν δημοσιευθεί ήδη αρκετές μελέτες και άρθρα για τούτη, αλλά λείπει μία συνθετική εργασία και μάλιστα για την παιδεία σ' ολόκληρον τον Ποντιακό Ελληνισμό. Ενα τέτοιο εγχείρημα δεν είναι εύκολο, καθώς το σχετικό υλικό (δημοσιευμένο και μη) είναι πλούσιο και κατασπαρμένο.

Ο πρ. σχολικός σύμβουλος κ. Διαμαντής Θ. Λαζαρίδης τόλμησε και έκανε μία παρόμοια προσπάθεια. Είναι κατάλληλος, ως Πόντιος, εκπαιδευτικός αλλά και χαλκέντερος, προϋπόθεση που ήταν εντελώς απαραίτητη, γιατί χρειαζόταν πολύχρονος κόπος, μεγάλη επιμονή - υπομονή και εξαντλητική εργασία.

Η μελέτη, που έγραψε, έχει μεικτόν χαρακτήρα: Αποτελεί ταξινομημένη συλλογή και κριτική, σχολιασμένη παρουσίαση στατιστικών στοιχείων, οι οποίοι αφορούν σε σχολεία, δασκάλους, μαθητές κ.λ.π. και είναι δημοσιευμένοι, είτε σε διάφορα βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες (στον κανόνα), είτε καταχωρούνται σε αδημοσίευτα χειρόγραφα. Ακόμα, ο συγγραφέας κατάρτισε άλλους πίνακες με τη σχολική κίνηση, με βάση τις πληροφορίες, που συνέλεξε από σχετικές αναφορές σε βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες.

Το πεδίο της έρευνας περιορίστηκε στο διάστημα της τελευταίας εκατονταετίας της δράσεως των Ελλήνων Ποντίων, πριν τη μαζική προσφυγιά τους και το βιβλίο τούτο (με τίτλο: "Στατιστικοί πίνακες της εκπαιδευσεως των Ελλήνων στον Πόντο, 1821-1922) αποτελεί το πρόδρομο τμήμα μιας ευρύτερης εργασίας, με τον πολυσήμαντον και περιεκτικόν τίτλον "Η παιδεία των Ελλήνων στον Πόντο".

Και μόνο το ξεφύλλισμα των σελίδων 21-34 του βιβλίου και το διάβασμα των τίτλων των 242 δημοσιευμάτων, τα οποία αποδελτιώθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν (δηλαδή η αναφερόμενη βιβλιογραφία), αρκούν για να πείσουν τον αναγνώστη για την κοπιώδη εργασία, που χρειάστηκε, ώστε να συλλεγεί, να αποδελτιωθεί, να ταξινομηθεί, να τιθασευθεί και να αξιοποιηθεί όλο τούτο το υλικό. Ομως, μόνο όποιος καταπίστηκε με παρόμοιες προσπάθειες μπορεί να κατανοήσει σωστά την εργώδη προσπάθεια, η οποία απαιτήθηκε μέχρις ότου δοθεί στη δημοσιότητα το παρουσιαζόμενο βιβλίο, το οποίο αποτελείται από 500 και πλέον σελίδες!!

Ας δούμε, λοιπόν, τα χαρακτηριστικά στοιχεία του, για να σχηματίσει ο αναγνώστης κάποια αντίληψη για τα περιεχόμενα και τη σπουδαιότητά του.

Εκδόθηκε στην Αθήνα, ως 16ο παράρτημα του εξαίρετου περιοδικού "Αρχαίον Πόντου" της δραστήριας "Επιτροπής Ποντιακών Μελετών", ως 6η έκδοση στη σειρά "Πηγάι της Ιστορίας των Ελλήνων του Πόντου".

Αφιερώνεται δε "στους αφανείς και γενναίους εργάτες της ελληνικής παιδείας στον Πόντο... ως ελάχιστο δείγμα μεγάλης ευγνωμοσύνης".

Αρχίζει με τρισέλιδο "πρόλογο" του πρύτανη της Ιστορίας του Ποντιακού Ελληνισμού κ. Οδυσσέα Λαμπιδή (πρόεδρου της "Επιτροπής Ποντιακών Μελετών"), ο οποίος κάμνει μία συνοπτική μεν αλλά χρήσιμη αναφορά στην ιστορία της παιδείας στον Ελληνικό Πόντο Τουρκοκρατίας.

Ακολουθεί, η αναλυτική και περιεκτική "Εισαγωγή" του συγγραφέα, για τα σχολεία, για τα είδη τούτων, για τη φοίτηση, για τους δασκάλους, για την εποπτεία, όπως και για το περιεχόμενο και για τη δομή του βιβλίου και (μετά τη βιβλιογραφία) καταχωρούνται, ύστερα, οι γενικοί στατιστικοί πίνακες των επαρχιών

της Τραπεζούντας, της Ροδοπόλεως, της Χαλδίας - Χερροϊάντων - Κερασούντας, της Νεοκαισάρειας, της Αμάσεις, της Κολωνίας, της Θεοδοσιούπολεως, των Μεταλλείων και της Νότιας Ρωσίας, δηλαδή 194 πίνακες συνολικά, αριθμός εξαιρετικά εντυπωσιακός. Για τον καθένα πίνακα δίδεται η πληροφωρία από πού λήφθηκε και δημοσιεύονται πλούσια και χρήσιμα σχόλια, για τους συγγραφείς, για τους δασκάλους, για τα σχολεία, για τα τοπωνύμια κ.λ.π.

Το βιβλίο κλείνει με τα λεπτομερή και χρησιμότητα, πάντοτε, ευρητήρια, των προσώπων, των τοπωνυμιών και των όρων, όπως και των λέξεων ιδιαίτερης σημασίας. Ετσι, με ευκολία βρίσκει ο αναγνώστης τις σελίδες, όπου δημοσιεύονται στοιχεία για τους εκπαιδευτικούς και για την προσφορά τους. Η συγκίνηση δε των αναγνωστών είναι αυτονόητη, γιατί θυμούνται έτσι τους δασκάλους τους και ιδιαίτερα όταν τυχαίνει να είναι τούτοι και συγγενείς τους.

Νομίζω, λοιπόν, ότι έγινε ήδη κατανοητή η σπουδαιότητα του βιβλίου τούτου, αφού πλουτίζει τις γνώσεις μας και διατηρεί αιώνια τη μνήμη για τον τιτάνο αγώνα του Ποντιακού Ελληνισμού, ο οποίος αγωνίστηκε όχι με τα όπλα, μονάχα, αλλά και με το πνεύμα, για να κρατήσει άβυσση την αμόλυπτη φλόγα και την εθνική συνείδηση.

Και το μόνο το οποίο μένει πια να κάνουμε είναι να εκφράσουμε προς τον συγγραφέα του και την Ε.Π.Μ. τα θερμά μας συγχαρητήρια, μαζί με την ευχή, στο άμεσο μέλλον, να επακολουθήσουν και άλλες, συνθετικές εργασίες για το θέμα της παιδείας στον Ελληνικό Πόντο, όπως και την ελπίδα να βρεθούν - δημοσιευθούν και άλλα στοιχεία, τα οποία, ίσως, να λανθάνουν στα ανέκδοτα αρχεία του υπουργείου Εξωτερικών, της Παιδείας, των Οικονομικών κ.λ.π της Ανταλλάξιμης περιουσίας κ.λ.π. της Ελλάδας, της Τουρκίας κ.α. χωρών.

ΠΕΖΟΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΛΟΓΟΣ

Επιμέλεια - Παρουσίαση Οδυσσέας Γ. Γωνιάδης

"Η Εθνότητα των λαών εργάζεται στη συνείδηση, όχι στα ονοματεπώνυμα. Ελληνες είναι, όσοι νιώθουν Ελληνες!".

Νίκος Σιδηρόπουλος (ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΟΝΤΟΥ σελ. 41 υποσημείωση 54)

Δίνω σήμερα άλλο ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Νίκου Σιδηρόπουλου "ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΟΝΤΟΥ". Σημειώστε πως είναι και αυτό ένα από τα βιβλία που δεν πρέπει να λείπει από καμιά βιβλιοθήκη και κυρίως από βιβλιοθήκη Πόντιου. Γιατί είναι διαπιστωμένο πως τουλάχιστον οι μισοί Πόντιοι, από αυτούς που ήρθαν από εκεί, δηλαδή η πρώτη γενιά των Ελλήνων του Πόντου που ήρθαν στη Μητέρα Πατρίδα, δεν ξέρουν να γράψουν έστω και μία φράση.

Το βιβλίο αυτό του Νίκου Σιδηρόπουλου βοηθάει. Μάλιστα οι αριθμημένες υποσημειώσεις είναι τόσο πολλές και αναλυτικές που εύκολα ο οποιοσδήποτε μπορεί να διευκολυνθεί στην κατανόηση αλλά και στη γραφή της γλώσσας. Φυσικά για την τρίτη γενιά χρειάζονται ιδιαίτερα μαθήματα, τα οποία κάποτε πρέπει να αρχίσουν.

57. Τουρκικές: ταμάχι, η πλεονεξία - λέσ', το πτώμα - αβαράς, ο αργόσχολος - αχουλής, ο μυαλωμένος - τακλάνα, η κολοτούμπα - τόξ, η σκόνη - γαρή, η γυναίκα - γιασίρ, ο αιχμάλωτος - γανεύω, κατανώ - γαντουρεύω, ξεγελώ - μπουσμανεύω, μετανώ - νιάτ', η διάθεση - ντουσμάνος, ο εχθρός - αρχάλ', ενδεχομένως - ικράχ', το σίχαμα - τσιπλάκης, ο γυμνός - τζαναμπέτης, ο πολυμήχανος - ταπιέτ', ο χαρακτήρας - ντεμέκ', δηλαδή - οντάς, το δωμάτιο - σεβντάς, ο έρωτας - σεϊνάντς, ο διάβολος - (η λέξη αυτή είναι γενικευμένης χρήσης αφού σταν λέγεται ο δαίμονας στα γαλλικά) - ορμάν, το δάσος - γουίν, το πηγάδι (στασιάζεται το έτυμο. Οι Πόντιοι λέμε την βρύση πεγάδ' - πηγάδι το δε φρέαρ γουίν, το γ ή ίνο - το από την γη βγαλμένο νερό) - χαβάς, η όρεξη - χούγ', το βίτσιο - εραστά, επιθυμητά (πόσο μας θυμίζει την ελληνική λέξη αρεστά!) - περισάν', ο φτωχοταλαίπωρος - νισάν, το σημάδι - νταλκάς, το ερωτικό πάθος - γιαβουκλού, η ερωμένη - σερεμίς και σερεσερίς ο ηλίθιος - χαντούμς, ο σεξουαλικός ανίκανος - ρεζίλι, ο εξευτελισμός κ.λ.π.

Οι ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΟΙ κατέταξαν σε δύο μεγάλες ομάδες, τα γλωσσικά ιδιώματα της Νεοελληνικής. Στα δυτικά γλωσσικά ιδιώματα (Πελοπόννησος - Σπέρδα - Εύβοια - Μακεδονία - Θεσσαλία - Κρήτη - Ηπειρος - Κυκλάδες) όπου το τελικό (ν) των ονομάτων έχει αποβληθεί και στα ανατολικά

γλωσσικά ιδιώματα (Χίο - Δωδεκάνησα - Καππαδοκία - Πόντος) όπου όχι μόνον διατηρήθηκε αλλ' επιτάθηκε κι όλας. Αλλ' υπάρχουν και άλλες διακρίσεις, παρατηρεί ο σεβαστός μελετητής και δάσκαλος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης Στυλιανός Καψωμένος.

Περσικές: Σύρ' το καμάκι, κρέμα - πεχλιβάν' ο παλαιστής - αρσίν ο πήλως (όπως και στα ρωσικά) - παχτάς ο κήπος - πατάς τα ποδαράκια - ζαχρά η εσοδεία, τα δημητριακά, κ. άλλες.

Λατινικές: Βίτα τα ζώα - φρούκτα τα οπωρικά - κουμούλ' ο σωρός - μάγλον το μάγουλο - η παρειά - οσπίτ' το σπίτι, η οικία - βούκα η μπουκιά - βρούλα η φωτιά - πλάνον το οικόπεδο, ο αυλότοπος - μόγια η διατακτική κ.α.

Αρμενικές: Κασάνα, το ξύλινο αγγείο βουτύρου - αρκάπ' ο σκορπιός - ζεχίρ' το πικρό - πασικιάν το στραγγισμένο γεούρτι κ. άλλες.

Ρωσικές: Σίμισκα το ηλιοτρόπιο - τσουχαβέλ το σάρωθρο - καλπάς, το σαλάμι - καρσίτσα η μουστάρδα - σαλάν το λαρδί - σίσικας τα σπέρτα - περασκί είδος ζυμαρικού στο τηγάνι - μπόρτς το βραστό βοδιό - καστρούλκα η χύτρα - βέτρεα ο κόδος - σαφρέτκα, η πετσέτα (Μσερβιέτ γαλλικά) - ζίπκα, είδος φορεσιάς - στακάν, το ποτήρι - μαχόρκα, ο καπνός - πατβάλ το υπόγειο - πλαντζία, η φυτεία - καρζίγκα, το δισάκι - κατλέτσα, οι κεφτέδες, οι κοτολέτες - νεουζέλι, άραγες - κατά πόσον - ζακούσκα ο ζεζές - κουνιάζος ή κνιάζος, ο ηγεμόνας - ζούλικος, ο πονηρός - πρόσκα, το βραχιόλι, η καρφίτσα κοσμηματος - σάπκα το κασκέτο - σιπνί τύφ, ο εξανθηματικός τύφος - κοσόκ το πηγμένο κομμάτι ζάχαρης - τσιχότκα, η φυματίωση κ.α. Επίσης πολλά ονόματα (Φέτις ο

Θόδωρος, Ταμάρα, Σάσας, ο Στέργιος, Γρίσας ο Γρηγόρης, Γάλια η Γαλήνη, Τάνια η Τατιανή κ. άλλα συναντιούνται κυρίως τους Ποντίους της Χαλδίας που μετανάστευσαν το 1880 μετά δηλαδή την συνθήκη του Αγίου Στεφάνου στις περιοχές του Καρς Αρταχάν όπου τους εγκατέστησαν στις ρωσικρατούμενες τότε δύο αυτές επαρχίες οι Ρώσοι...

Εβραϊκές - αραμαϊκές: Όλες όσες χρησιμοποιούνται στην Κοινή Διαθήκη μας.

Διάφορες: Παμιτόρεα οι τομάτες (πόμε ντ' όρ ήτοι χρυσόμηλα) - τρας το ίχνος, το ελάχιστο - φελίν το φιλέτο - η χούφτα (από το σλαυικόν οροβός που σημαίνει μάντρωμα - Βλέπε Στέλιου Σβαρνόπουλου "Το Γλωσσάριο της Βεροίας" σελίδα 25).

Ειδικότερα στην περιοχή του Πόντου, σ' ένα ποσοστό από λέξεις, η σημασία - εξ αιτίας της διερμηνής χρήσης τους - μεταβλήθηκε, παράλλαξε και στην κυριολεξία και μεταφορικά έτσι που, το ρήμα λ.χ. ψηλαφώ ενώ αρχικά εσήμαινε αναζητώ κάτι ψηλαφητά, στα τυφλά και με το χέρι, να μεταβάλει έννοια και, όταν ο Πόντος λέγει ψηλαφώ (δηλαδή ψηλαφώ) εκφράζει την υποβολή αιτήματος προς ικανοποίησή του. Αλλά και στο τυπικό, συναντά κανείς τέτοια λεκτική ανομοιομορφία, τόσο ποικιλία από επαρχία σε επαρχία ώστε η ποντιακή νεοελληνική να αποτελεί νεοελληνικό ιδίωμα μιας σειράς όλης "επί μερους" ιδιωμάτων. Παράδειγμα: η λέξη μειζέτερος να συναντιέται και σαν μειζώτερος, η λωστάρα να λέγεται και λωκάρα και το τελικό (ν) το γενικό χαρακτηριστικό της ποντιακής, να μην συναντιέται διόλου στη γλώσσα των χωριών του Σουρμένων.

Οι διάφοροι λόγοι - τους οποίους αναφέραμε πιο πάνω σποραδικά - που έγιναν πρόξεννοι διαλεκτικής διάσπασης στον Πόντο, εμφανισμένοι σωρευτικά και επιτακτικά, προκάλεσαν μια

γλωσσική θα ελέγαμε φθωγικό τύπικό και συντακτικό σύστημα που επηρέασε αποφασιστικά την ποντιακή γλωσσμορφία, έτσι, που, ενώ είναι θυγατέρα της Κοινής Ελληνικής να είναι δυσνόητη αν όχι καταληπτή από μη Ποντίους Έλληνες.

Εδώ, πρέπει να προσθέσουμε πως η γλωσσολογική έρευνα της Ποντιακής είναι πάντα ενδιαφέρουσα - αφού μέλιστα δεν έχει ολοκληρωθεί ένα πλήθος στοιχεία της μας είναι άγνωστα, παρερμηνευμένα, αγνομένα.

Σας δίνω επίσης από το κεφάλαιο Γ ΜΙΚΡΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ ένα δείγμα.

Η

Ηβωρίζω ρ. λιχνίζω. Παράγωγον το ηβώρισμαν, το λιχνισμα

Ηλο ν όν, ουσ. ο Ηλον, ο Ηλιος

Ηλοφώταχος επ.τ.δ. ο και η ηλοφώταχος, το ηλοφώταχτον, ο ηλοφώτεινος

Ημαρτά επίρρημα, ήμαρτον, από τον α' ενικόν του αορ. του αμαρτάνω

Ημερούμαι ρ. ημερών, εξημερώνομαι

Ημ'ός αριθ επίθετον, ημ'ός, ημ'άσσα, ημ'όν, ο μισός

Ημποιος αντ. αναφ. ήμποιος, ήμποιεσα, ήμποιον, όποιος, όποια, όποιο, όστις

Ην τ' άν αντωνυμικόν, ότι, ότι κι αν, ήν τι αν

Ην τινάν αντ. αναφ. όποιον και εάν

Ην τινός αντ. αναφ. όποιο και εάν

Η τι λεγός αντωνυμικόν, ότι λογής κι αν είναι αυτός, ήν τι λεγέσα, όπως μορφής και αν είναι αυτή

Ην τ'ς αν αντωνυμικόν, ήν τις αν, όποιος εξ αυτών, εξ υμών

Ητενος αντ. αναφ. ούτινος, όποιου τυχόν άλλου

Θ

Θαγατέρα όν, ουσ. η, η θυγατέρα

Θάμαν όν ουσ. το, το θάυμα. Και επίρρημα, θάμαν - θαυμάσια!

Συνέχεια στην 4η σελ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας ευχαριστεί:

1) Τον Αγροτικό Συνεταιρισμό Τριποτάμου για τη δωρεά 20.000 δρχ. για την ανέγερση του Πνευματικού Κέντρου.

2) Την κ. Ολγα Γαστεράτου για τη δωρεά 5.000 δρχ. για την ανέγερση του Πνευματικού Κέντρου. Η δωρεά γίνεται στη μνήμη της αδελφής της Ανδρονίκης Κεσόγλου.

Ρουχισμός για τους συμπατριώτες μας από τη Σοβιετική Ένωση

Από το Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας ανακοινώνεται ότι, άρχιξε η διανομή ρουχισμού στους συμπατριώτες μας που ήρθαν από τη Σοβιετική Ένωση.

Η διανομή γίνεται στα Γραφεία της Λέσχης. Πληροφορίες στο τηλ. 28.356 ή στα μέλη του Δ.Σ.

Σημειώνεται ότι, ο ρουχισμός προέρχεται από τον Ο.Α.Ε.Δ. μετά από ενέργειες του Δήμου Βέροιας για την κάλυψη της σχετικής ανάγκης.

Αρχισαν οι εγγραφές για τα νέα τμήματα εκμάθησης ποντιακών χορών. Πληροφορίες στα Γραφεία της Λέσχης, τηλ. 28.356

Παραδοσιακά Κέντρα ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΑΛΕΞΙΑΔΗ

Συνέχεια από την 1η σελ.

φεγγοβολά, συγκεντρώνει όλους τους αδελφούς Ποντίους, απ' όλη την Ελλάδα, τρέχουν και την τιμούν υπουργοί, στρατηγοί, επιστήμονες, λαός θρησκυόμενος, στρατός αποδίδουν τιμές στην Βασίλισσα των Ουρανών, και για αυτά όλα είναι άξιοι επαίνου οι Πόντιοι και οι διοικούντες.

Φωτεινά παραδείγματα διατήρησης των παραδόσεων του Γένους και υπόδειγμα προς μίμηση όλων των Σωματείων των χαμένων Πατρίδων. Αξιοί απόγονοι των ηρωικών Ποντίων, που πρόκοψαν στα γράμματα, στο εμπόριο, τις επιστήμες, την γεωργία, διατηρούν με φρόνηση αλλά και δύναμη τις παραδόσεις.

Η Σουμελά γιόρτασε, και όλα τα χριστιανικά σταυροδρόμια στη ζωή του μέλλοντος. ΑΞΙΖΟΥΝ ΠΡΩΤΑ - ΠΡΩΤΑ οι Πόντιοι, ράστα γερή, πρόθυμη, παραδοσιακή, άξια σεβασμού.

* Το παραπάνω ωραίο άρθρο, που δημοσιεύθηκε στην ημερήσια τοπική εφημερίδα "ΛΑΟΣ" στις 22/8/90 αποτελεί ακόμα ένα ξεχειλιμένο αγάπης του σεβαστού μας κ. Γιάννη Αλεξιάδη για τους Πόντιους.

ΠΕΖΟΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΛΟΓΟΣ

Συνέχεια από την 3η σελ.

Θανή όν. ουσ. η, ο θάνατος, η κηδεία
Θέω ρ. τοποθετώ

Θέλικον όν. ουσ. το, το θηλικόν, το θηλικού γένους
Θεοδωρεμαν όν. ουσ. το, η νηστεία της Καθαρής Δευτέρας

Θεότα όν. ουσ. η, η θεότητα, η πίστη, η αρετή, η εντιμότητα. "Ατός κι έχ' απάν ατ' θεόταν - αυτός δεν έχει το Θεό του, δεν έχει πίστη".

Θεοτικός επ. τ.τ. ο θεοτικός, η θεοτικέσα, το θεοτικόν, ο θεοσεβής, ο ευσεβής

Θεωρίαν όν. ουσ. η, η θεωρία, η θεωρία, η φιλοσοφία, η εντυπωσιάζουσα εμφάνιση

Θήμιγγαν όν. ουσ. το, οντικαί

Θόγαλαν όν. ουσ. το, ανθόγαλα

Θομάρα πληθ. του ουσ. του θομάρ', τα θομάρα, αρματικό αγριόχορτο, το κοινώς θυμάρι.

Θουουρίζω ρ. ομιλώ ψιθυριστά, υποτονθωρίζω
Θρασκεύω ρ. αποθρασκύνομαι

Θρουμούλ' όν. ουσ. το, το ψήχουλο, θρυμματίζω

Θύμιρον όν. ουσ. το, είδος αγριοβότανου, το αρχαίον θύμβρη...

ΣΗΜ.: Το βιβλίο του Ν. Σιδηρόπουλου "ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΠΟΝΤΟΥ" πουλιέται στην Εύξεινο Λέσχη Βέροιας και από τον ίδιο.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Του κ. Ανδρέα Ελ. Ταταρίδη

Ελλάδα εκ Τουρκίας και 354.617 Τούρκοι εξ Ελλάδος οι οποίοι μετηνάστευσαν εις Τουρκίαν.

Βάσει της ως άνω Συμβάσεως οι μετανάστες δικαιούνται, έναντι της περιουσίας την οποίαν εγκαταλείπουν εις την χώρα από την οποίαν αποχωρούν, πλήρους αποκατάστασεως εις την χώρα εις την οποίαν μεταναστεύουν. Κατά ρητήν διάταξιν του άρθρου 5 της ανωτέρω Συμβάσεως: (Τα δικαιώματα ιδιοκτησίας και απαιτήσεως των εν Τουρκία Ελλήνων ή των εν Ελλάδι Μουσουλμάνων ουδόλως θέλουσι θιγεί συνεπεία της γεννησομένης δυνάμει της παρούσης Συμβάσεως ανταλλαγής).

Δυστυχώς, όπως απεδείχθη εκ των πραγμάτων, η διάταξις αυτή του άρθρου 5 κατέστη ανέφικτος εις την εφαρμογήν της και τούτο διότι η Τουρκία, εις το έδαφος της οποίας έμειναν υπετριπλάσιαι περιουσίαι Ελλήνων, εν συγκρίσει με τας περιουσίας που κατέλειπον οι μεταναστεύσαντες εξ Ελλάδος Τούρκοι, δεν κατέβαλε την σχετικήν διαφοράν παρά την υποχρέωσιν την οποίαν είχε εκ της Συμβάσεως περί ανταλλαγής των Ελληνοτουρκικών πληθυσμών. Αι διαρκείς παρελκυστικά αναβολαί της Τουρκίας να πληρώσει την προκύπτουσαν διαφοράν εκ της αριθμητικής αναλογίας των Ελλήνων και Τούρκων μεταναστατών, ηνάγκασε την τότε Ελληνικήν Κυβέρνησιν να προβεί εις γενικότερας διαπραγματεύσεις, με αποτέλεσμα την σύναψιν της Ελληνοτουρκικής Συνθήκης Φιλίας του 1930 και τελικώς έχαρσιθη εις την Τουρκίαν η διαφορά, επαφαισίσθησαν τα δικαιώματα των Ελλήνων προσφύγων εξ ανταλλαγής, οι οποίοι δεν απεζημιώθησαν παρά μόνον με το 1/110 περίπου της αξίας της περιουσίας την οποία κατέλειπον εις την Τουρκίαν.

Ετσι, με φαλκιδευμένο το δικαίωμά των, απεκαταστάθησαν 420.000 περίπου οικογένειες. Εμειναν όμως και μόνον ακόμη αναποκατάστατοι 3.000 οικογένειαι προσφύγων του 1922, μολονότι πέρασαν από τότε 67 ολόκληρα χρόνια.

Πρόκειται περί εκκρεμότητος η οποία υπερέβη κάθε όριον ανοχής και αντοχής των δικαιουμένων αποκαταστάσεως απ' ής εγεννήθη το δικαίωμά των τούτο με την Σύμβασιν Λωζάνης του 1923.

Είναι Κρατική αβελητρία, παντελώς αδικαιολόγητος και η ευθύνη της επί τόσα χρόνια εκκρεμότητος βαρύνει όλας τα κατά καιρούς Ελληνικάς Κυβερνήσεις.

Επρεπε και ήτο δυνατή η αποκατάστασις και αυτών των 3.000 οικογενειών, προ πολλών μάλλιστα ετών, εάν η ανταλλάξιμος περιουσία χρησιμοποιείτο με σύνεσιν και συναίσθησιν ευθύνης του Δημοσίου ως Διαχειριστού αλλοτρίας περιουσίας.

Η ανταλλάξιμος περιουσία

Με τον όρον ανταλλάξιμος περιουσία εννοούμε τα παντός είδους ακίνητα (αστικά, αγροτικά και τα ειδικής φύσεως - δάση, λίμναι κ.λ.π.) τα οποία ανήκον προ του 1922, ως ιδιοκτησία, εις τους εν Ελλάδι διαμένοντας Τούρκους, οι οποίοι υπήχθησαν εις την υποχρεωτικήν ανταλλαγήν των Ελληνοτουρκικών πληθυσμών και ανεχώρησαν εξ Ελλάδος. Η ανταλλάξιμος αυτή περιουσία χρησιμοποιήθη και χρη-

σιμοποιείται διά την αποκατάστασιν των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής του 1922, εις αντάλλαγμα των περιουσιών τας οποίας αφήσαν εις την Τουρκίαν.

Το μεγαλύτερο μέρος της ανταλλάξιμου περιουσίας έχει διατεθεί ήδη διά την αποκατάστασιν του συνόλου σχεδόν των προσφύγων και μόνον αναποκατάστατοι μόνον 3.000 οικογένειαι.

Πόση είναι η ανταλλάξιμος περιουσία; Η εναπομείνουσα ανταλλάξιμος περιουσία ευρίσκεται κατεσπαρμένη εις διάφορα μέρη της Ελληνικής επικράτειας, όπως εμφανίζεται εις τον κάτωθι πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ

Α. Γραμμάτι θ & Α.Π.	ακίνητα	αστικά εις στρέμματα	αγροτικά εις στρέμματα	ειδικής φύσεως εις στρέμματα	Σύνολον στρεμμάτων
1. Αρμάς	1.008	465	3.830	—	4.303
2. Ιωνάνη	94	40	9.082	12.985	22.107
3. Κοζάνη	10.368	1.150	31.100	363.300	395.550
4. Λαρίσης	98	30	8.481	—	8.521
5. Μυτιλήνης	401	180	20.033	—	20.223
6. Σερρών	3.763	1.715	18.717	58.745	77.177
7. Ηρακλείου	981	89	11.336	—	11.425
8. Χανίων	705	79	1.873	8.448	10.801
9. Θεσπρωτίας	7.078	3.078	479.465	24.346	508.868
Σύνολον	24.488	6.838	580.127	487.824	1.064.787

Η αντικειμενική αξία των ως άνω κατημάτων κατά τους πλέον μετρίους υπολογισμούς, εγγίζει τα 90 δισ. εκατομμύρια δραχμής, με υπολογισμόν 4.000.000 δρχ. ανά στρέμμα αστικού κτήματος, 80.000 δρχ. ανά στρέμμα αγροτικής εκτάσεως και 50.000 δρχ. ανά στρέμμα των κτημάτων ειδικής φύσεως.

Με το ήμισυ της αξίας, ήτοι με 45 δισ. εκατομμύρια δρχ. και με υπολογισμόν δαπάνης 15.000.000 δρχ. ανά στρέμμα δ' εκάστην οικογένειαν, δύναται να στεγασθούν και αι 3.000 άστεγοι οικογένειαι προσφύγων του 1922, το δε υπόλοιπον να διατεθεί διά την αποκατάστασιν των ομογενών μας εκ της Σοβιετικής Ενώσεως.

- Αλλά δυστυχώς, όπως αποδεικνύεται εκ των πραγμάτων, δεν υπήρξεν λογισμένη διαχείρισις της ανταλλάξιμου περιουσίας. Μέγα μέρος αυτής έχει σπαταληθεί διά την εξυπηρέτησιν άλλων σκοπών και εκ των 24.496 ακινήτων, ελάχιστα μόνον είναι ελεύθερα. Τα περισσότερα κατέχονται αυθαίρετως, άνευ καταβολής οιοδήποτε μισθώματος χρήσεως.

Οθεν επιβάλλεται, το δυνατόν συντομώτερον (διά το νοικοκύρεμα της ανταλλάξιμου περιουσίας, να γίνει Οργανισμός Ανταλλάξιμου Περιουσίας, πριν διατεθεί δ' άλλους σκοπούς, όπως έγινε κατ' επανάληψιν εις το παρελθόν με διάφορους διατάξεις και προ διατίτας με το Νόμον 1807/21-9-1988 ΦΕΚ 208 τεύχος Α', άρθρον 5 παρ. 3 διά του οποίου εχαρίστησαν εις τους αυθαίρετως κατέχοντας ανταλλάξιμα κτήματα τα 9/10 της αξίας των και διά της καταβολής μόνον του 1/10ου αυτής αποκτούν την κυριότητα.

Χάριν της ιστορίας αναφέρω ότι, η διαχείρισις των κτημάτων αυτών, το 1925 ανετέθη εις την Εθνικήν Τράπεζαν της Ελλάδος και το 1939 περιήλθεν εις το υπουργείο Οικονομικών (Γενικήν Διεύθυνσιν Ανταλλάξιμων Μουσουλμανικών Κτημάτων), από δε το 1981 τα διαχειρίζεται η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (Κ.Ε.Δ.) και το προϊόν της διαχειρίσεως κατατίθεται εις ειδικόν λογαριασμόν εις την Τράπεζαν της Ελλάδος διά την αποκατάστασιν των προσφύγων.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΣΩΜΑΤΕΙΟ
ΤΙΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ"
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 15, Π.Ι.Λ. 271.812
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΥ
ΑΓΟΡΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ
"ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ"
ΤΗΣ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1990

Ο αριθμός 7542 κερδίζει ένα ψυγείο ΠΙΤ-ΣΟΣ.

Ο αριθμός 36491 κερδίζει μία εγκυκλοπαίδεια του ποντιακού Ελληνισμού.

Ο αριθμός 49183 κερδίζει μία τηλεόραση TENSAT 14'.

Ο αριθμός 81625 κερδίζει μία εγκυκλοπαίδεια του ποντιακού Ελληνισμού.

Ο αριθμός 96008 κερδίζει ένα αυτοκίνητο FIAT UNO 45 3P.

Ο αριθμός 107308 κερδίζει ένα κομπιούτερ T.VG 8235 με οθόνη VRC 950.

Οι αριθμοί που λήγουν σε 008 κερδίζουν ένα βιβλίο "Ιστορία Παναγίας Σουμελά".

Οι αριθμοί που λήγουν σε 308 κερδίζουν ένα βιβλίο "Ποντιακοί Οικισμοί".

Όλοι οι υπόλοιποι αριθμοί παίρνουν από μία αναμνηστική κάρτα της "Παν. Σουμελά".

- Αυτοί που έχουν λαχνό που κερδίζει, να φροντίσουν το συντομώτερο να παραλάβουν το αντικείμενο που κερδίζουν.

- Όσοι κερδίζουν δύο αντικείμενο με το ίδιο λαχείο παίρνουν το μεγαλύτερο αντικείμενο και

- Όσοι αντικείμενα είναι αξίας άνω των 25.000 δρχ. υπόκεινται σε φόρο Δημοσίου 10%.

- Όσα αντικείμενα παραληφθούν μέχρι 15 Φεβρουαρίου 1990 τα παίρνει ο ΟΔΔΥ σαν αζήτητα.

Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας

Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς ιδρύθηκε. Από μία αφιέρωση που είναι γραμμένη στα βιβλία τα οποία δώρισε ο ιατροφιλόσοφος Γεώργιος Υπομενάς στο Φροντιστήριο, συμπεραίνεται ότι το Σχολείο λειτούργησε το 1630. Η επίσημη αλληλογραφία του Σχολείου αρχίζει από το 1817. Η λέξη "Φροντιστήριο" σημαίνει την εποχή εκείνη, σύμφωνα με την αρχαϊζουσα γλώσσα, σπουδαστήριο, δηλαδή σχολείο.

Το Φροντιστήριο γρήγορα αναδείχθηκε σαν το μεγαλύτερο πνευματικό κέντρο του ποντιακού ελληνισμού. Στην περίοδο από το 1990 και μέχρι το 1916 βρισκόταν στη μεγαλύτερη του ακμή. Λειτουργούσε στο

Φροντιστήριο, παράλληλα με το Γυμνάσιο και πλήρες Δημοτικό Σχολείο. Το Φροντιστήριο αριθμούσε 1.500 μαθητές και 40 εκπαιδευτικούς.

Ανεκτίμητες υπηρεσίες στην εύρυθμη λειτουργία του Φροντιστηρίου πρόσφεραν οι γυμνασιάρχες Σάββας Τριανταφυλλίδης, Κων/νος Ξανθόπουλος, Περικλής Τριανταφυλλίδης και Ιωσήφ Βασιλειάδης.

Τη γενική φροντίδα στα οικονομικά του Φροντιστηρίου την είχε η ελληνική κοινότητα Τραπεζούντας μαζί με τη σχολική εφορεία. Θεωρούσαν οι Τραπεζούντιοι εθνική τους υπόθεση την καλή λειτουργία του σχολείου. Αποτελούσε η συνεισφορά για το σχολείο το μεγαλύτερο χρέος για το γένος.

Το πλούσιο αυτό πολύφωτο της ελληνικής παιδείας του Πόντου, ύστερα από τα μακρά και γόνιμα χρόνια της ζωής του, έσβησε με εντολή της τουρκικής ηγεσίας της Τραπεζούντας το Νοέμβρη του 1921.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αγροναύτης" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παραπάνω σκοπό.

Το Πνευματικό Κέντρο της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας. Ένας σκοπός ιερός που θα συνδέει το χθές με το σήμερα και θα προσφέρει ελπίδα για το αύριο.